

Barbara Drev

Barbara Drev je rojena leta 1986 v Slovenj Gradcu. Po zaključeni umetniški gimnaziji je študirala slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani pod mentorstvom prof. Hermana Gvardjančiča. Preko programa Erasmus je za obdobje enega semestra nadaljevala študij na Hochschule für Grafik und Buchkunst v Leipzigu v Nemčiji. Leta 2014 je diplomirala iz slikarstva pod mentorstvom izr. prof. Zmaga Lenárdiča. V Muzeju Velenje je zaposlena kot kustodinja.

NAPOTNIKOVA GALERIJA

Napotnikova galerija Osnovne šole Bibe Röcka Šoštanj, nekoč imenovane tudi II. osnovna šola Šoštanj, je bila ustanovljena 27. novembra leta 1963 na pobudo likovnega pedagoga Viktorja Kojca kot poklon rojaku, akademskemu kiparju Ivanu Napotniku¹. Bila je prva galerija v Šaleški dolini² in poleg Gorjupove galerije v Kostanjevici

¹ Po kiparju Ivanu Napotniku so se imenovali tudi: Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, ki je nosil njegovo ime med letoma 1978 in 2002, Mala Napotnikova kiparska kolonija, ki je bila ustanovljena leta 1973 in jo organizira Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje, Napotnikova značka, priznanje, diploma in plaketa, ki jih je Občinska kulturna skupnost Velenje podeljevala za dosežke v kulturi v osemdesetih letih 20. stoletja. Po kiparju se imenuje tudi Kulturno društvo Ivan Napotnik Zavodnje.

² Galerija Velenje je bila ustanovljena leta 1976 v sklopu Kulturnega centra Ivana Napotnika (pred tem so pripravljali razstave v Delavskem klubu), Občina Šoštanj pa je v času »

na Krki, ki je bila odprta leta 1956, ena od dveh šolskih galerij v Sloveniji. Napotnikova galerija je sooblikovala kulturno dogajanje v lokalnem in širšem okolju ter igrala pomembno vlogo pri likovnemu izobraževanju otrok in odraslih. Pestro galerijsko dogajanje z občasnimi razstavami je trajalo dobrih deset let, nato pa je bil del zbirke galerije razstavljen kot stalna postavitev. Leta 2005 sta bili osnovni šoli v Šoštanju združeni v nov javni zavod. Šolski objekt je bil porušen, s tem pa tudi prvotni razstavni prostori galerije. Kljub temu je Napotnikova galerija Šoštanjčanom zapustila bogato zbirko likovnih del umetnikov, ki so pomembno zaznamovali slovenski umetnostni prostor 20. stoletja. Lastnica umetniške zbirke je danes Osnovna šola Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj.

Zbirka šteje 108 umetniških del, od tega 53 slikarskih in risarskih ter mešanih tehnik, 37 grafičnih listov in 18 kiparskih plastik. Hrani dela šestdesetih avtorjev, ki jih navajam po abecednem vrstnem redu: Adi Arzenšek, Milan Batista, Moli Bonač, Bogdan Borčič, Jože Cesar, Jože Ciuha, Ivan Čargo, Ivan Čobal, Mihajlo Devetak, Janko Dolenc, Alenka Gerlovič, Bojan Golija, Jože Gorjup, Božidar Jakac, Andrej Jemec, Goce Kalajdziski, Viktor Kojc, Gabrijel Kolbič, Slavko Kores, Ivan Kos, Tine Kos, Miroslav Kugler, Vladimir Lakovič, Janez Lenassi, Pavel Lužnik, Vladimir Makuc, Janez Mežan, Jan Oeltjen, Klavdij Palčič, Darinka Pavletič - Lorenčak, Nikolaj Pirnat, Anton Plemelj, Dora Plestenjak, Marjan Pogačnik, Mira Pregelj, Tošo Primožič, Ljubo Ravnikar, Anton Repnik, Milan Rijavec, Smiljan Rozman, Ivan Sajevec, Srdan Sevnik, Albert Sirk, France Slana, Franc Stiplovšek, Jože Svetina, Arpad Šalamon, Avgusta Šantel, Vladimir Štoviček, Ive Šubic, Ante Trstenjak, Marijan Tršar, Mario Vilhar, Ivan Zajec, Alojz Zavolovšek, Karel Zelenko, Franc Zgonec, France Zupan, delavnica mojstra Franza Greina.

županovanja Bogdana Meniha leta 1998 ustanovila Mestno galerijo Šoštanj.

Občina Šoštanj je po prevzemu zbirke³ (ob izgradnji nove šole 2005) na pobudo Alenke Verbič, višje svetovalke za družbene dejavnosti Občine Šoštanj, umetniška dela restavrirala, fotografsko dokumentirala in katalogizirala v knjižni izdaji leta 2007 ter jih ponovno postavila na ogled. Izbrana umetniška dela Napotnikove galerije so danes (po izboru muzejske svetnice Galerije Velenje mag. Milene Koren Božiček) razstavljena v Osnovni šoli Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj ter Spominskem parku na njeni zelenici, v šoštanjski Vili Mayer, Vrtnu Šoštanj, upravnih prostorih Občine Šoštanj, šoštanjski knjižnici ter na šoštanjskem Trgu bratov Mravljakov. S stalnimi postavitvami želita Osnovna šola Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj in Občina Šoštanj, ki je upraviteljica zbirke, dediščino, ki je nekdaj likovno in družbeno pomembno zaznamovala lokalni in širši prostor, ohraniti in jo približati širši javnosti.

O prvi galeriji v Šaleški dolini

Kulturno življenje Šoštanja

Likovno kulturo v Šoštanju je do ustanovitve Napotnikove galerije razvijalo Delavsko prosvetno društvo (DPD) Svoboda Šoštanj,⁴ ki je v okviru svoje likovne sekcije prire-

³ »Umetniška dela zbirke Napotnikove galerije so bila do 31. avgusta v lasti Osnovne šole Bibe Röcka Šoštanj. Ker se je omenjena šola 1. septembra 2005 skupaj z Osnovno šolo Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj spojila v nov javni zavod Osnovna šola Šoštanj, so bila vsa umetniška dela v postopku primopredaje poslov in premoženja prenesena na Osnovno šolo Šoštanj. Ker v prostorih izpraznjene OŠ Bibe Röcka ni bilo več alarmnih naprav, so bila dela iz varnostnih razlogov 1. marca 2006 začasno prenesena v varovani depo upravne stavbe Občine Šoštanj.« Prenos umetniških del iz OŠ Bibe Röcka na Občino Šoštanj, zapis, 1. marec 2016. Iz arhiva Občine Šoštanj.

⁴ Šoštanj je leta 1911 postal mesto; od takrat se je hitro razvijal in med svetovnjima vojnima postal gospodarsko in upravno središče Šaleške doline z uradi, sodiščem, notarjem, odvetnikom, hoteli, osnovno in meščansko šolo ter s številnimi trgovinami in obrtnimi delavnicami. Mesto je še posebej zaznamovala Vošnjakova usnjarna, ustanovljena leta 1788. V začetku 20. stoletja so zaživelja tudi razna društva in organizacije, med »

jalo občasne razstave v dvorani Sindikalnega doma Šoštanj.⁵ DPD Svoboda je pripravilo kar nekaj uspešnih razstav. Leta 1958 so odprli manjšo pregledno razstavo ob 70-letnici akademskega kiparja Ivana Napotnika, leta 1963 pa razstavo risb in grafik Hinka Smrekarja iz zbirke Narodne galerije. Razstavljali so tudi risbe in skice bratov Janeza in Jurija Šubica ter dela Mire Pregelj, Frana Zupana, Alojza Zavolovška, Gabriela Kolbiča, Viktorja Kojca in drugih.⁶

Avtor prispevka *Dvojno poslanstvo šole in galerije* je zapisal: »*Likovna sekcija dela z roko v roki z Napotnikovo galerijo. /.../ Programi obeh ustanov se lahko dobro dopolnjujejo, saj koordinacija ni problem: pri obeh je duša Viktor Kojc /.../*»⁷ Tako se je lahko zgodilo, da sta bili v malem mestu Šoštanj hkrati odprti dve razstavi.

Dvorana Sindikalnega doma je bila pozneje spremenjena v mladinski klub, zato je razstavno dejavnost prevzela Napotnikova galerija.⁸

njimi leta 1919 Delavsko-prosvetno društvo (DPD) Svoboda Šoštanj, v okviru katerega so delovali pevski zbor, tamburaški orkester, telovadna vrsta in knjižnica, pozneje še ljudski oder in godba na pihala ... (Viktor Kojc, Mesto Šoštanj. V: *Mesto Šoštanj, osnovna šola Biba Röck in Napotnikova galerija*, ur. Viktor Kojc, Olga Medved, Milka Jarnovič, Matjaž Natek, Miroslav Vrečko, Zofija Vrhovec, izdala Osnovna šola Bibe Röcka Šoštanj (Šoštanj, 1972) brez navedbe strani. Špela Poles, *Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku*, založila Občina Šoštanj (Šoštanj, 2015), str. 20, 72. Maks Podlesnik, 60 let DPD Svoboda Šoštanj, *Naš čas*, 19. oktober 1979, št. 41, str. 4.)

⁵ Viktor Kojc, Poročilo o delu Napotnikove galerije, 1968. Iz zasebne zbirke Vlada Kojca.

⁶ Kojc, prav tam. Mirko Juteršek, Umetnostnozgodovinska bibliografija za leto 1967. V: *Slovstvo in galerije: Zbornik za umetnostno zgodovino*, ur. dr. France Stele, dr. Emiljan Cevc, dr. Ivan Komelj, dr. Luc Menaše, dr. Nace Šumi, dr. Sergej Višer, izdalo Umetnostnozgodovinsko društvo SR Slovenije (Ljubljana, 1970), str. 309, 336.

⁷ J. M., Dvojno poslanstvo šole in galerije. Izrez časopisnega prispevka hrani Vlado Kojc (op. avt.: na izrezu ni podatkov o časopisu).

⁸ Kojc, Poročilo o delu Napotnikove galerije.

Ustanovitev galerije kot poklon kiparju

Šolska galerija je dobila ime po akademskem kiparju Ivanu Napotniku (1888–1960), mojstru male plastike v lesu. Napotnik je odrasčal na Zdovčevi domačiji v vasi Zavodnje nad Šoštanjem. Študiral je kiparstvo na Akademiji upodablajočih umetnosti na Dunaju in do leta 1915 zaključil specialko. Večji del življenja je preživel v rodnem kraju. Tam je ustvarjal in kmetoval. Sodeloval je na več pomembnih razstavah doma in v tujini; med njimi je bila velika pregledna razstava v Narodni galeriji v Ljubljani leta 1959. Napotnik je eden pomembnejših kiparjev slovenskega umetniškega prostora prve polovice 20. stoletja.

Z uvedbo predmetnega pouka na Osnovni šoli Bibe Rōcka Šoštanj, ki ji je tedaj ravnateljaval Miroslav Vrečko, se je pokazala potreba po razširitvi poslopja, hkrati s tem pa se je oblikovala ideja o šolski galeriji. Pobudo za ustanovitev galerije kot poklon kiparju je dal šolski likovni pedagog Viktor Kojc. Junija 1962 so s sredstvi, ki jih je prispevala Termoelektrarna Šoštanj, pričeli obnovo in gradnjo prizidka (uredili so stanovanje za hišnika, jedilnico, ravnateljstvo pisarno in šolsko kuhinjo), pri čemer so upoštevali posebnosti razstavnih prostorov. Od stare šole so ostali le zidovi, ostalo so dogradili na novo. Novi pridobitvi sta bili tudi »kotlovnica« in centralno ogrevanje. Zasluge za posodobitev šole je imela tudi tedanja predsednica sveta šole Zora Valentinčič. Šola se je spremenila in razširila v moderno poslopje, novi svetli prostori šole pa so narekovali tudi novo likovno opremo in ureditev ...⁹

»Galerijo so poimenovali po Ivanu Napotniku: v avli nas spominja na to njegova posmrtna maska, ki jo je odlil Viktor Kojc, in spominska plošča. Pa seveda njegove plastike. Tem pa so se kmalu pridružile še druge plastike pa slike,

⁹ Miroslav Vrečko, Iz šolske kronike. V: *Mesto Šoštanj, osnovna šola Biba Rōck in Napotnikova galerija*, ur. Viktor Kojc, Olga Medved, Milka Jarnovič, Matjaž Natek, Miroslav Vrečko, Zofija Vrhovec, izdala Osnovna šola Bibe Rōcka Šoštanj (Šoštanj, 1972), brez navedbe strani.

grafike, risbe.«¹⁰

Slavnostno odprtje

Galerijo so ob njenih prvih korakih z velikim razumevanjem podprli dr. Karel Dobida, tedanji ravnatelj Narodne galerije v Ljubljani, Napotnikovi prijatelji umetniki, ki so darovali svoja dela v zbirko galerije, ter umetnostni zgodovinarji.

Ustanovitev galerije ter obnovo šole so zaznamovali s slovesnim odprtjem 27. novembra 1963, to pa je bilo združeno s 75. obletnico rojstva kiparja Ivana Napotnika. Slovesnosti so se udeležile pomembne osebe takratnega kulturnega in javnega življenja. O umetniški osebnosti kiparja Napotnika je govoril njegov prijatelj dr. Karel Dobida, o pomenu galerije pa sta številnim gostom spregovorila predstojnik Umetnostnozgodovinskega oddelka Univerze v Ljubljani dr. France Stelè ter predstavnik Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Socialistične republike Slovenije Radko Polič. Dogodka so se udeležili še direktor celjskega muzeja Anton Stupica, sekretar Občinskega komiteja Zveze komunistov Slovenije Velenje Ivo Jamnikar, družbenopolitični delavci iz Šoštanja ter vdova kiparja Napotnika. Prenovljeno šolo je odprla predsednica šolskega odbora Zora Valentinčič, šolo in galerijo pa je predal namenu predsednik skupščine Občine Velenje Ludvik Mali.¹¹

Ob slavnostnem odprtju je bilo v galeriji razstavljenih skupaj okoli petdeset¹² del Ivana Napotnika, Božidarja Jakca, Marjana Pogačnika, Alojza Gangla, Ivana Zajca, Svitoslava Peruzzija, Nika Pirnata, Ivana Čarga, Franca

¹⁰ J. M., Dvojno poslanstvo šole in galerije.

¹¹ Viktor Kojc, Iz Napotnikove galerije. V: *Mesto Šoštanj, osnovna šola Biba Röck in Napotnikova galerija*, ur. Viktor Kojc, Olga Medved, Milka Jarnovič, Matjaž Natek, Miroslav Vrečko, Zofija Vrhovec, izdala Osnovna šola Biba Röcka Šoštanj (Šoštanj, 1972), brez navedbe strani.

¹² J. M., Dvojno poslanstvo galerije in šole.

Stiplovška, Alojza Dolinarja, Mire Pregelj, Alenke Gerlovič, Darinke Pavletič - Lorenčak, Jelice Žuža, Vladimirja Štovička, Mihe Maleša, Janeza Mežana, Frana Zupana, Lojzeta Spacala, Karla Zelenka, Vladimirja Lakoviča, Milana Batis-te, Janeza Lenassija, Jožeta Ciuhe, Milana Rijavca, Andreje Ajdič, Bogdana Borčiča, Franceta Slane, Miroslava Kuglerja, Andreja Jemca, Janeza Pirnata, Marjana Tršarja, Alojza Zavolovška in Viktorja Kojca. Ob tej priložnosti je bila v avli šole odkrita tudi spominska plošča Ivanu Napotniku, delo Viktorja Kojca.¹³

Pestra galerijska dejavnost in njen vzgojno-izobraževalni pomen

Pobude in ideje o umetnostni vzgoji so se v evropskem prostoru pričele širiti v začetku 20. stoletja. V Londonu in na Švedskem so osnovali društvo za okraševanje šol z umetniškimi deli, na Nizozemskem in Finskem pa je delovalo društvo Umetnost v šoli.¹⁴ Tak koncept se je pri nas zasnova najprej na Osnovni šoli Jožeta Gorjupa v Kostanjevici na Krki z Gorjupovo galerijo,¹⁵ ki je bila odprta leta 1956 in je že takrat imela 65 likovnih del. Vodil jo je takratni ravnatelj osnovne šole Lado Smrekar, prosvetni in kulturni delavec, ki je že leto pred odprtjem pričel načrtno zbirati umetnine za šolske prostore.¹⁶

O tem, da je bila ideja o prenosu galerij v šolske prostore za tisti čas v slovenskem prostoru zelo napredna, govori tudi odlomek, vzet iz prispevka v Celjskem tedni-

¹³ J. M., prav tam. Viktor Kojc, Razvoj Napotnikove galerije. Poročilo iz zasebne zbirke Vlada Kojca.

¹⁴ Lidija Tavčar, *Homo spectator*, izdal Pedagoški inštitut (Ljubljana, 2009), str. 47.

¹⁵ Po slikarju in kiparju Jožetu Gorjupu se je galerija uradno imenovala leta 1961. <https://www.rtvsllo.si/lokalne-novice/gorjupova-galerija-v-kostanjeviski-soli-je-spet-prenovljena/357946> (15. 3. 2018).

¹⁶ <https://www.rtvsllo.si/lokalne-novice/gorjupova-galerija-v-kostanjeviski-soli-je-spet-prenovljena/357946> (15. 3. 2018).

ku leta 1965: »Po osvoboditvi se je naše likovno življenje močno razmahnilo. Svojčas smo imeli poleg Jakopičevega paviljona, Narodne in Moderne galerije v Ljubljani edina razstavišča, ki so ustrezala po funkcionalnosti zahtevam dostojnega razstavljanja. Šele pod novimi pogoji je bila ustvarjena Mariborska galerija, pred kratkim pa je dobilo tudi Novo mesto samostojno zgradbo za galerijske namene. Vendar porajale so se vedno nove naloge. Če mislimo na nov tip galerije, tako imenovane šolske galerije, ko so dobile umetnine svoje zatočišče v šolski zgradbi, je omeniti v prvi vrsti galerijo v Kostanjevici, v drugi pa Napotnikovo galerijo v Šoštanju.

Starejšim generacijam je bil pojem šolske galerije povsem neznan. V naši državni skupnosti se more pohvaliti s tovrstno ustanovo le Slovenija. Ni nam treba poudarjati vzgojnega momenta, ko dan za dnem prihaja več stotin mladine v stik z razstavljenim gradivom. Take ustanove so žarišča likovne umetnosti, ne le za kraj sedeža, marveč tudi širokega zaledja.«¹⁷

Šolska Napotnikova galerija je nastala po zamisli likovnega pedagoga, ljubitelja in poznavalca umetnosti, Šoštanjčana Viktorja Kojca (1925–2000). Viktor Kojc je aktivno sodeloval pri razvoju kulture v domačem kraju. Bil je tudi upravnik šoštanjskega kina, predsednik ali tajnik številnih šoštanjskih društev, likovni kritik, slikar, kipar in dopisnik nekaterih slovenskih časopisov.¹⁸ Z ustanovitvijo galerije se je njegova vloga likovnega pedagoga razširila na upravnika, skrbnika in programskega vodjo le-te. Njegovi pobudi so se kmalu pridružili ostali učitelji na šoli, javni in kulturni delavci Šoštanja ter delovne organizacije, podjetja in občina, ki so pomagali pri vzdrževanju galerije in prirejanju razstav.

¹⁷ A. S., V Šoštanju se dani, *Celjski tednik*, 18. junij 1965, leto XV, št. 24, str. 5.

¹⁸ <http://www.saleskibiografskileksikon.si/index.php?action=view&tag=725> (20. 11. 2018). <http://www.sostanj.si/obcinskevsebine/3300>, (20. 11. 2017).

Napotnikova galerija je delovala v okviru šole kot njena razširjena dejavnost. Svet šole je ob ustanovitvi imenoval tričlanski odbor, ki jo je vodil. V odboru so bili Viktor Kojc kot vodja galerije, Zofija Vrhovec, predmetna učiteljica slovenščine, in Miroslav Vrečko, ravnatelj šole.¹⁹ V poročilu je Viktor Kojc zapisal, da je galerija ob ustanovitvi »dobila tudi svoje mesto v statutu šole z nalogo: razvijati estetsko vzgojo pri šolski mladini, jo seznanjati z različnimi tehnikami in smermi v likovnem izražanju ter z občasnimi razstavami popularizirati likovno umetnost v ožji okolici.«²⁰

Po svetlih in prostornih hodnikih, v avlah, na stopnišču in v upravnih prostorih osnovne šole so bili razstavljeni slikarska dela in kipi na ogled šolarjem in odraslim obiskovalcem. Leta 1965 je Kojc za časopis *Večer* opisal razstavne površine Napotnikove galerije: »V avli prvega nadstropja so postavljene vitrine s pismom Bena Zupančiča, podpredsednika izvršnega sveta SR Slovenije ob otvoritvi galerije, s pozdravi Lada Smrekarja, vodje Gorjupove galerije v Kostanjevici, z likovnimi stvaritvami šolarjev, imenitno barvno ubranimi zgodovinskimi prizori. Na stenah pa visijo ali ob njih stojijo dela Napotnika, Žuže, Pevčina, Kuglerja, Slane, Plestenjakove, Zavolovška, Sajeveca, Zupana, Vilharja, Spacala.«²¹

Galerija je z odkupi in podarjenimi deli oblikovala stalno zbirko, ki pa so jo tudi do osemkrat na leto dopolnjevale ali menjale občasne likovne razstave; tudi takšne z mednarodno udeležbo. Te so bile velikokrat priložnostne in povezane z državnimi in občinskimi prazniki.²² Razstavljali so že uveljavljeni slovenski umetniki in tudi mlajši, ki so si utirali pot v umetniškem svetu, ter ostali likovni ustvarjalci.

¹⁹ Kojc, Poročilo o delu Napotnikove galerije.

²⁰ Kojc, prav tam.

²¹ Lojze Smasek, Galerija v šoli, *Večer*, 8. junij 1965, leto XXL, št. 131, str. 8.

²² Z. R., Mal položi dar galeriji na oltar, *Tedenska tribuna*, 13. november, 1968. Izrez časopisnega prispevka hrani Vlado Kojc (op. avt.: na izrezu ni podatkov o letu in številki).

Pripravljali so tudi predavanja kustosov Narodne galerije.²³

Odprtja razstav so za mesto pomenila pravi kulturni dogodek. Sodelovali so šola z nastopi šolskega pevskega zbor in recitatorji, Šaleški oktet ter mnogi drugi. Vabila so naredili kar v šoli, raznosili so jih otroci, pri postavljanju razstav pa so pomagali učitelji. Odprtja so bila zelo obiskana. »*Večje število likovnih del so obiskovalci tudi odkupili, s čimer je bil dosežen naš cilj, da smo umetniška dela in likovno kulturo nasploh približali občinstvu*«²⁴ je zapisal Viktor Kojc ob 10-letnici delovanja galerije. Odprtij so se udeleževali vidni slovenski likovni umetniki in ustvarjalci. Dogodke je spremljala in snemala tudi RTV Ljubljana.²⁵

Galerija je igrala pomembno vlogo pri likovni vzgoji mladine; v časopisu Večer so o njej zapisali: »*Najbolj stalno občinstvo ustanove so šolski otroci, ki med umetninami odraščajo in poznajo vrednost razstavljenih del. Živijo med umetniškimi stvaritvami, hodijo mimo njih in so nanje ponosni, kot je Šoštanj nasploh ponosen na svojo galerijo in to kaže tudi v skrbi zanj*«²⁶ Milena Moškon pa je za Celjski tednik leta 1963 zapisala: »*Šoštanjsko galerijo je zasejal Ivan Napotnik, izpeljali so jo drugi, mladina pa bo rasla z njo*«²⁷

Stalna zbirka v nastajanju

Galerija je s podporo številnih umetnikov, podjetij in organizacij ter z odkupi ustvarila bogato zbirko likovnih del. Pred odprtjem galerije se je II. osnovna šola Šoštanj obrnila na Narodno galerijo v Ljubljani s prošnjo za dodelitev

²³ J. M., Dvojno poslanstvo galerije in šole.

²⁴ Kojc, Iz Napotnikove galerije. V: *Mesto Šoštanj, Osnovna šola Biba Röck in Napotnikova galerija*, bns.

²⁵ Kojc, prav tam.

²⁶ M. Š., Likovno življenje Šoštanja, *Večer*, 9. december 1967, št. 285, str. 9–10.

²⁷ Milena Moškon, Rastoča galerija, *Celjski tednik*, 20. december, št. 51, str. 10.

nekaterih eksponatov, ki bi predstavljali temeljni kamen za Napotnikovo galerijo, ter za strokovno pomoč pri njeni postavitvi.²⁸ Narodna galerija je šoli novembra 1963 predala pet patiniranih mavčnih odlitkov: *Ženski portret* Ivana Napotnika, *Humoresko* Alojzija Gangla, *Franceta Prešerna* Ivana Zajca, *Portret Frana Levstika* Svitoslava M. Peruzzija in *Portret Riharda Jakopiča* Alojzija Dolinarja.²⁹

»Avtorji, od katerih je bilo odkupljeno vsaj po eno delo, so v znak zahvale za prisrčen sprejem in počastitev poklonili galeriji po eno ali več svojih del /... /.«³⁰ Svoja dela so podarili nekateri znani slovenski likovni ustvarjalci, Napotnikovi prijatelji: Ivan Čargo, Janko Dolenc, Alenka Gerlovič, Bojan Golija, Božidar Jakac, Andrej Jemec, Tine Kos, Marjan Pogačnik, Vladimir Štoviček, Avgusta Šantel in mnogi drugi. Enajst grafik in risb je prispeval Sekretariat za prosveto in kulturo Socialistične republike Slovenije. Dela so podarili še: Gorjupova galerija v Kostanjevici, Okrajni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva Celje, R. Rechbach, Termoelektrarna Šoštanj, Skupščine občine Velenje, likovna sekcija Dolik, Ljubo Naraks, Vitomir Kolšek, Svoboda Šoštanj, Dora Sirk ... Večje število Napotnikovih kiparskih del je podarila tudi kiparjeva vdova Ela Napotnik.³¹ Po njeni smrti leta 1972 pa je galerija v svojo zbirko prejela kiparjevo zapuščino z namenom, da se uredi stalna zbirka njegovih umetniških del.³² Napotnikova kiparska dela iz stalne zbirke

²⁸ Korespondenca med dr. Karlom Dobido, ravnateljem Narodne galerije v Ljubljani, in Miroslavom Vrečkom, ravnateljem II. osnovne šole v Šoštanju, o ustanovitvi Napotnikove galerije, 23. in 26. oktober 1963. Iz arhiva Narodne galerije, Ljubljana.

²⁹ Potrdilo o prejetju navedenih umetnin, ki jih je Narodna galerija za nedoločen čas prepustila II. osnovni šoli v Šoštanju v novoustanovljeni Napotnikovi galeriji, s pridržkom lastnine in s pravico do preklica tega posojila (Ljubljana, 15. november 1963). Iz arhiva Narodne galerije, Ljubljana.

³⁰ Kojc, Iz Napotnikove galerije. V: *Mesto Šoštanj, osnovna šola Biba Röck in Napotnikova galerija*, bns.

³¹ Kojc, prav tam.

³² Dolg kiparju Ivanu Napotniku, *Večer*, 19. september 1977, leto XXXIII, št. 217, str. 4.

Napotnikove galerije so tako leta 1979 prenesli v Napotnikovo spominsko sobo, ki jo je Kulturni center Ivana Napotnika Velenje uredil v prostorih novega kulturnega doma Šoštanj.³³

Prvo leto delovanja je imela Napotnikova galerija v svoji zbirki 30 umetniških del,³⁴ leta 1965 pa že preko 80.³⁵ Po poročilu Kojca iz leta 1968 je zbirka do tega leta štela 100 del, od tega 74 oljnih slik, akvarelov, risb in grafik ter 36 kipov. Od naštetih jih je sama odkupila 18. Likovna dela Napotnikove galerije so bila popisana že v dveh publikacijah. Prvi popis iz leta 1972 je predstavljen v knjižici *Mesto Šoštanj, osnovna šola Biba Röck in Napotnikova galerija*³⁶ in šteje 138 likovnih del, drugi popis pa najdemo v katalogu *Stalna zbirka Napotnikove galerije* iz leta 2007. V njem je predstavljenih 90³⁷ del.

Sodelovanja in javne postavitve

Napotnikova galerija je sodelovala z lokalno skupnostjo in drugimi kulturnimi institucijami ter svojo dejavnost

³³ Napotnikova galerija v Šoštanju, *Naš čas*, 14. september 1979, leto XV, št. 36, str. 7. Novi razstavní prostori v Šoštanju, *Naš čas*, 5. oktober, leto XV, št. 39, str. 2. Kipi Napotnikove galerije, ki jih TOZD Osnovna šola Biba Röck da v varstvo Kulturni skupnosti Velenje za Napotnikovo spominsko sobo v domu kulture Šoštanj, za šolo (podpisan) Matjaž Natek, za kulturno skupnost (podpisan) akademski slikar Lojze Zavolovšek. Iz arhiva Občine Šoštanj.

³⁴ M. Š., Likovno življenje Šoštanja, *Večer*, str. 9, 10.

³⁵ Viktor Kojc, Razgibana likovna dejavnost v Šoštanju, *Šaleški rudar*, 1. maj 1965, leto I, št. 1, str. 6, 7.

³⁶ *Mesto Šoštanj: osnovna šola Biba Röck in Napotnikova galerija*, Šoštanj, OŠ Biba Röck, 1972.

Knjižico je šola izdala v počastitev 195-letnice šole ob odprtju novega prizidka k šoli, zgrajenega s samopríspevkom občanov. Knjižica je delo učiteljev, ki so poučevali na šoli, in zunanjih sodelavcev. Publikacija vsebuje zapis o Napotnikovi galeriji ter seznam likovnih del njene zbirke do leta 1972, ki ju je uredil Viktor Kojc. Odprtje prizidka so posvetili tudi deseti obletnici Napotnikove galerije.

³⁷ *Stalna zbirka Napotnikove galerije*, Zavod za kulturo, ur. Kajetan Čop, Šoštanj, 2007.

Seznam del ne vključuje kiparskih plastik.

razširila tudi v zunanji prostor. Tak primer je kiparsko delo *Mati reže kruh*, darilo akademskega kiparja Tineta Kosa, ki ga je galerija odlila v bron in postavila na častno mesto v park pred šolo. S tem je Šoštanj leta 1973 dobil četrti³⁸ javni spomenik na prostem.³⁹ Iz prispevka *Mal položi dar galeriji na oltar* iz leta 1968 izvemo, da so Šoštanjčani ta kip opazili že leta 1967 na pregledni razstavi Tineta Kosa v Ljubljani: »Šoštanjčanom je bil kip tako všeč, da so se v ljubljanski galeriji zanimali za njegovo ceno. Vendar je bila cena previsoka, da bi ga lahko kupili. Kmalu po zaključku razstave je kipar Kos sporočil, da kip poklanja šoštanjski galeriji. /... / Težko je popisati, kako so bili darila veseli, težko je popisati, s kakšnim veseljem je Viktor Kojc, vodja Napotnikove galerije, vpisal darilo v seznam stalne galerijske zbirke.«⁴⁰ Kip *Mati reže kruh* v bronu stoji danes v Spominskem parku pred Osnovno šolo Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj.

Galerija je širši družbeni skupnosti omogočila tudi postavitev več spomenikov v javnem prostoru.⁴¹ V svoji zbirki je hranila mavčno figuro pesnika Karla Destovnika, danes še dodano Kajuha, delo akademskega kiparja Marjana Keršiča, ki je predstavljala osnutek za njegov spomenik večjih dimenzij v bronu. Spomenik so leta 1965, v organizaciji Viktorja Kojca in Karla Kordeža, postavili ob Kajuhovo rojstno hišo.⁴² Napotnikova galerija je osnutek nato predala Kulturnemu centru Velenje, danes pa ga hrani Mestna knjižnica Šoštanj.⁴³ Galerija je v zbirki prav tako hranila Keršičev

³⁸ Leta 1952 je bil odkrit spomenik NOB – Plamenica, leta 1953 Osrednji spomenik NOB, kiparja Božidarja Pengova, leta 1965 pa spomenik Karlu Destovniku - Kajuhu, kiparja Marjana Keršiča.

³⁹ Viktor Kojc, Plemenito dejanje kiparja Tineta Kosa, *Večer*, leto XXIX, št. 243, str. 5. Viktor Kojc, Lepa gesta, *Novi tednik*, leto 27, št. 40, str. 7. Razširjena šola, *Šaleški rudar*, leto VIII, št. 3, str. 6.

⁴⁰ Z. R., Mal položi dar galeriji na oltar, *Tedenska tribuna*, 13. november 1968.

⁴¹ Kojc, Razvoj Napotnikove galerije.

⁴² Po pripovedovanju Vlada Kojca, sina Viktorja Kojca.

⁴³ Isto.

doprski kip Kajuha iz žgane gline, ki ga je odstopila za odlitek v bronu ter organizirala postavitev spomenika Kajuhu pred šolo v Belih Vodah nad Šoštanjem. Izvirno delo je nato predala I. osnovni šoli Šoštanj, ki je imela urejeno Kajuhovo spominsko sobo, danes pa ga hrani Mestna knjižnica Šoštanj. Odlitek doprsnega kipa Kajuha v bronu stoji tudi v Spominskem parku v Šoštanju.⁴⁴

V Kojčevem poročilu ob 10-letnem delovanju galerije je prav tako zapisano, da je šola s svojim mavčnim originalom omogočila postavitev spomenika Francu Hriberniku⁴⁵ v Šoštanju: doprsni kip iz žgane gline, delo akademskega kiparja Cirila Cesarja, je Napotnikova galerija iz zbirke odstopila za spomenik v bronu, ki so ga oktobra 1970 ob 50-letnici meščanske šole v Šoštanju odkrili pred I. osnovno šolo (nekdanji objekt meščanske šole).⁴⁶ Danes stoji ta kip v Spominskem parku, izvirnik iz gline pa je razstavljen v stalni zbirki Cirila Cesarja na Velenjskem gradu.

Oktobra 1971 je Napotnikova galerija podarila nekaj del iz svoje zbirke za stalno razstavo pomembnih slovenskih kiparjev in slikarjev v Delavskem klubu v Velenju,⁴⁷ leta 1974 pa je na osnovni šoli v Zavodnjah pri Šoštanju organizirala razstavo kiparskih del Ivana Napotnika. Razstava je bila pripravljena ob odkritju reliefnega portreta in spominske plošče kiparju Napotniku na Zdovčevi domačiji. Razstavo in spomenik je odkril Napotnikov prijatelj Božidar Jakac.⁴⁸

⁴⁴ Kojc, Poročilo o delu Napotnikove galerije.

⁴⁵ Franc Hribernik (1887–1965) je v zgodovino Šoštanja zapisan kot predan ravnatelj in vodja meščanske šole ter eden od ustanoviteljev srednjega šolstva v Šaleški dolini. Ob pedagoškem delu je poznan kot zapisovalec narodnega blaga, publicist, zgodovinar in kronist. Franc Hribernik, Šaleški biografski leksikon: <http://www.saleskibiografskileksikon.si/index.php?action=view&tag=306>, (10. 12. 2017).

⁴⁶ Viktor Kojc, Spomenik Francu Hriberniku, *Šaleški rudar*, št. 19, str. 4.

⁴⁷ Hotenje, ki je postalo stvarnost, *Šaleški rudar*, leto VII, št. 16, str. 4.

⁴⁸ K., Spominska plošča Ivanu Napotniku, *Večer*, leto XXX, št. 131, str. 6.

Galerija je v svoji zbirki nekaj časa hranila tudi kip *Ženski akt* v mavcu Tineta Kosa, ki ga je prejela kot darilo Turistično lepševalnega društva Šoštanj. Kip figure v naravni velikosti je nato leta 1976 predala Krajevni skupnosti Šoštanj, ki ga je odlila v bron in namestila pred zdravstveni in kulturni dom v Šoštanju, kjer stoji še danes.⁴⁹

Galerija je z zapuščino kiparja Ivana Napotnika sodelovala s Kulturnim centrom Ivana Napotnika Velenje, ki je v kulturnem domu v Šoštanju leta 1979 odprl Napotnikovo spominsko sobo s stalno razstavo kiparjevih del.⁵⁰

V zbirko Napotnikove galerije spada tudi kip *Lurške Matere Božje* iz kraškega marmorja, izdelan v kamnoseški delavnici mojstra Franza Greina v Gradcu. Na šoštanjski trg sta ga postavila Franz Xaver in Marija Woschnagg, tam pa je stal vse do leta 1952, ko je bil odstranjen in podarjen muzejski zbirki Laško. Po zaslugi Viktorja Kojca se je kip leta 1972 vrnil v Šoštanj in bil podarjen v zbirko Napotnikove galerije. Spomenik s kipom so na trg v Šoštanju ponovno postavili leta 1990.⁵¹

Napotnikova galerija po letu 1975

Napotnikova galerija se je po dobrih desetih letih delovanja zaradi finančnega primanjkljaja osredotočila na ohranitev svoje stalne zbirke. V vseh letih so pri vzdrževanju galerije in prirejanju razstav pomagala nekatera šoštanjska in

⁴⁹ Miloš Volk, Zapisnik (o kipu *Ženski akt* Tineta Kosa), 12. avgust 1976. Iz zasebne zbirke Vlada Kojca.

⁵⁰ Po smrti Ele Napotnik leta 1972 je Napotnikova galerija v svojo zbirko prejela kiparjevo zapuščino z namenom, da se uredi stalna zbirka njegovih umetniških del. Leta 1979 so kipe prenesli v Napotnikovo spominsko sobo, ki jo je Kulturni center Ivana Napotnika Velenje uredil v prostorih novega kulturnega doma v Šoštanju.

⁵¹ Špela Poles, *Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku*, založila Občina Šoštanj (Šoštanj, 2015), str. 18. Korespondenca o Marijinem kipu pred Napotnikovo galerijo Šoštanj, zanjo upravnik galerije Viktor Kojc, in Muzejsko zbirko Laško, zanjo Pavla Majcen, 19. in 22. 9. 1972. Iz zasebne zbirke vlada Kojca.

velenjska podjetja in organizacije ter Občina Velenje.⁵² Zbrana sredstva pa niso povsem zadoščala. Galerija je kot razširjena šolska dejavnost šolo bremenila s precejšnjimi stroški. To je povzročilo upad občasnih razstav.

Viktor Kojc je za dejavnost Napotnikove galerije skrbel vse do svoje upokojitve leta 1975, po tem pa je bil del likovne zbirke razstavljen v šolskih prostorih kot stalna postavitev.

Zapuščina Napotnikove galerije

Septembra 2005 sta se osnovni šoli Bibe Rōcka in Karla Destovnika - Kajuha spojili v nov javni zavod Osnovno šolo Šoštanj, ki se danes imenuje Osnovna šola Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj. Zbirko Napotnikove galerije so zaradi varnostnih razlogov na pobudo občine začasno prenesli v depo upravne stavbe Občine Šoštanj. *»Ker v prostorih izpraznjene OŠ Bibe Rōcka ni bilo več alarmnih naprav, so bila dela iz varnostnih razlogov 1. marca 2006 začasno prenesena v varovani depo upravne stavbe Občine Šoštanj. Prenos umetniških del na podlagi uradnega šolskega seznama je potekal ob prisotnosti predstavnikov šole in občine. Ob tej priložnosti je bil izdelan tudi uradni zapisčasne hrambe umetniških del iz zbirke Napotnikove galerije.«*⁵³

Na pobudo Alenke Verbič, višje svetovalke za družbene dejavnosti Občine Šoštanj, je Zavod za kulturo Šoštanj leta 2007 izdal katalog *Stalna zbirka Napotnikove galerije*. Ob tej priložnosti je bil izbor likovnih del zbirke razstavljen v šoštanjski Mestni galeriji. Zbirka je bila nato v postopku primopredaje poslov in premoženja leta 2011 prenesena na Osnovno šolo Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj.

⁵² M. Š., Likovno življenje Šoštanja, *Večer*, str. 9, 10.

⁵³ Alenka Verbič, Uvodnik. V: *Stalna zbirka Napotnikove galerije*, izdal Zavod za kulturo Šoštanj (Šoštanj, 2007), str. 4.

*Napotnikova galerija na Osnovni šoli Bibe Rocka Šoštanj.
Foto: zasebna zbirka Vlada Kojca*

Popis občasnih razstav v Napotnikovi galeriji

Popis občasnih razstav ni popoln, saj ohranjenega šolskega gradiva o tem ni veliko. Predstavljene podatke sem povzela iz časopisnih virov, strokovnih zbornikov in drugih publikacij.

Leta 1964 so v Napotnikovi galeriji odprli razstavo akademskega slikarja Doreta Klemenčiča - Maja (1911–1988). Avtor se je predstavil z grafičnimi deli partizanske motivike in z risbami⁵⁴.

Naslednje leto so pripravili dve odmevnejši razstavi. Maja se je predstavil akademski slikar Bojan Golija (1932–2014) iz Maribora. Razstavljal je skupino lesorezov z japonskimi motivi, ki jih je izdelal v obdobju svojega pol leta trajajočega študijskega potovanja po Japonski (1957, 1958).⁵⁵

⁵⁴ Viktor Kojc, Razstava partizanske grafike, *Celjski tednik*, 27. november 1964, leto XIV, št. 47, str. 4.

⁵⁵ J. Mesesnel, Raznolik svet v grafiki, *Delo*, 20. maj 1965, str. 5.

Posebno pozornost je vzbudila razstava svetovno znanega japonskega slikarja Anda Hirošige⁵⁶ (1797–1858) ter del japonskih ustvarjalcev, ki so jo pripravili oktobra. Razstavljeni dela so bila last Bojana Golije. »V eni od številnih tokijskih starinarnic je Bojan Golija kupil več japonskih lesorezov, staro spominsko knjigo in dve skicirki. (...) Najdragocenejša pa je zbirka lesorezov, celotna zbirka Andoja Hirošige (1797–1858) z naslovom 53 poštnih postaj na cesti Tokaido.«⁵⁷ Slednja je bila tudi razstavljena v Napotnikovi galeriji. Viktor Kojc je za Šaleški rudar zapisal: »S to razstavo je vodstvo šole in galerije dobilo še poseben ugled in priznanje, saj je to gradivo zelo dragoceno, tako z umetnostnega kot z dokumentarnega stališča.«⁵⁸

V tem letu sta se v galeriji predstavila še akademski kipar Aladin Lanc iz Šoštanja z akvarelnimi upodobitvami pokrajine⁵⁹ ter Srdan Sevnik, zdravnik in likovni ustvarjalec, s slikarsko razstavo.⁶⁰

Odmevna je bila tudi mednarodna razstava otroških likovnih del iz Japonske, ki so jo gostili leta 1966. Na njej je bilo na ogled preko 30 likovnih del iz različnih držav: Avstralije, Avstrije, Brazilije, Danske, Ekvadorja, Italije, Jugoslavije, Kanade, Mehike, Norveške, Zahodne Nemčije in ZDA.

⁵⁶ Ando Hirošige (Utagava Hirošige), mojster ukiyo-e ali žanra »slik lebdečega sveta«, je v svojih delih opeval lepoto Japonske in pozneje pomembno vplival na delo francoskih impresionistov. Gaja Golija, V zakladnici spominov in spoznanj Bojana Golije. V: *Bojan Golija*, ur. Breda Kolar Sluga, Gaja Golija, Jure Kirbiš, izdala Umetnostna galerija Maribor (Maribor, 2017), str. 16.

⁵⁷ Marjeta Ciglencečki, Japonska izkušnja v opusu Bojana Golije. V: Časopis za humanistične in družboslovne študije, *Studia Historia Slovenica*, letnik 5 (Maribor, 2005) str. 679.

⁵⁸ V. K., Hirošige v Napotnikovi galeriji, *Šaleški rudar*, 4. november 1965, leto I, št. 14, str. 8.

⁵⁹ Aladin Lanc v Šoštanju, *Celjski tednik*, 2. april 1965, leto XV, št. 13, str. 5.

⁶⁰ V. K., Dr. Srdan Sevnik razstavlja v Šoštanju, *Šaleški rudar*, 18. november 1965, leto I, št. 15, str. 8.

Sodelovali so tudi učenci II. osnovne šole Šoštanj in tako s sedmimi mozaiki večjih formatov dopolnili galerijski razstavni prostor.⁶¹ V tem letu se je s svojimi risbami predstavil še ustvarjalec Vlado Parežnik iz Mozirja.⁶²

Leta 1967 so v šolski galeriji razstavljali: mariborski grafik Ivan Čobal (1926–1995), ki je razstavil lesoreze in monotipije s podobami ženske figure,⁶³ slikar in grafik Ante Trstenjak (1894–1970),⁶⁴ ki ga je na odprtju predstavil direktor Umetnostne galerije Maribor Branko Rudolf, Avgusta Šantel (1876–1968)⁶⁵ in Jože Gorjup (1907–1932).⁶⁶ V tem letu so pripravili tudi razstavo otroških del na temo Narodnoosvobodilna borba in ilustracije Kajuhovih pesmi.⁶⁷

V začetku leta 1968 se je šoštanjski javnosti predstavil slikar, scenograf in športnik Tošo Primožič (1900–1985),⁶⁸ ki je v galeriji do leta 1972 samostojno razstavljal dvakrat.⁶⁹ Na ogled je postavil 30 oljnih slik, gvašev in temper.

Februarja so v galeriji odprli razstavo akademskega slikarja Janeza Mežana (1897–1972) s Ptuja,⁷⁰ ob proslavi 75-letnice Planinske zveze Slovenije pa sta Napotnikova ga-

⁶¹ Umetnost družni narode, *Šaleški rudar*, 24. februar 1966, leto II, št. 4, str. 6.

⁶² V. K., Miličnik in slikar, *Šaleški rudar*, 27. januar 1966, leto II, št. 2, str. 3.

⁶³ Črno bela umetnost Ivana Čobala v Šoštanju, *Šaleški rudar*, 26. januar 1967, leto III, št. 2, str. 7.

⁶⁴ V. K., Napotnikova galerija za kulturni praznik, *Šaleški rudar*, 26. januar 1967, leto III, št. 2, str. 1.

⁶⁵ JK, Likovna razstava za dan žena, *Večer*, 7. marec 1967, leto XXIII, št. 54, str. 4.

⁶⁶ Juteršek, Umetnostnozgodovinska bibliografija za leto 1967, *Zbornik za umetnostno zgodovino*, str. 336.

⁶⁷ JK, Otroške ilustracije Kajuhovih pesmi, *Večer*, 3. junij 1967, leto XXIII, št. 128, str. 4.

⁶⁸ Kojc, Vrhunski športnik tudi priznan slikar, *Šaleški rudar*, 1. februar 1968, leto IV, št. 2, str. 5.

⁶⁹ Kojc, Iz Napotnikove galerije. V: *Mesto Šoštanj*, osnovna šola Biba Röck in Napotnikova galerija, bns.

⁷⁰ Viktor Kojc, Janez Mežan – likovni poet, *Šaleški rudar*, 14. marec 1968, leto IV, št. 4, str. 4.

lerija in Planinsko društvo Šoštanj pripravila skupinsko razstavo z naslovom Gore v podobi. Na ogled je bilo več kot 50 likovnih del v različnih tehnikah. Z njimi so se predstavili Ivan Kos in Tošo Primožič, Valentin Hodnik, France Zupan, Ljubo Ravnikar, Aladin Lanc, Polde Mihelič in France Boštjan.⁷¹

V maju je delovna skupnost II. osnovne šole v Šoštanju preimenovala svoj zavod v Osnovno šolo Bibe Rōcka Šoštanj. Ob tej priložnosti so odprli razstavo akademskega slikarja in pedagoga Dušana Premrla (1937–2008).⁷²

Leta 1968 sta razstavljala še akademska slikarka Tinca Stegovec (1927)⁷³ iz Ljubljane ter likovni ustvarjalec Vinko Pevcin (1927)⁷⁴ iz Šoštanja.

Februarja 1969 se je v galeriji predstavil Ljubo Ravnikar (1905–1973) s 40 akvareli z gorenjsko motiviko.⁷⁵ Ob dnevu žena pa so se v galeriji zbrali številni starši, otroci, člani učiteljskega zbora in ostali gostje – odprli so pregledno razstavo slikarke, ilustratorke in mladinske pisateljice Ksenije Prunk (1905–1994) iz Ljubljane.⁷⁶ To leto se je v galeriji ponovno predstavil Vlado, tokrat z razstavo 46 risb – vinjet, ki jih je upodobil po starem ljudskem izročilu.⁷⁷ Ob 20. jubileju likovne sekcije železničarskega kulturnoprosvetnega

⁷¹ Viktor Kojc, Planinska svečanost v Šoštanju, *Večer*, 13. april 1968, leto XXIV, št. 88, str. 4. Planinska razstava v Napotnikovi galeriji, *Šaleški rudar*, 11. april 1968, leto IV, št. 6, str. 5.

⁷² N. M., Dušan Premrl razstavlja v Napotnikovi galeriji, *Večer*, 11. maj 1986, leto XXIV, št. 110, str. 4. Milena Moškon, Razstava slikarjevega znanja, *Celjski tednik*, 13. junij 1968, leto XXII, št. 22, str. 8.

⁷³ Viktor Kojc, Črno bela umetnost Tince Stegovec, *Celjski tednik*, 25. april 1986, leto XXII, št. 16, str. 8.

⁷⁴ JK, Pevčinova razstava v Šoštanju, *Večer*, 12. september 1968, leto XXIV, št. 214, str. 4.

⁷⁵ J. B., Kratke vesti, *Šaleški rudar*, 14. februar 1969, leto V, št. 3, str. 8.

⁷⁶ V. K., Ksenija Prunk – pesnica in slikarka, *Šaleški rudar*, 28. marec 1969, leto V, št. 6, str. 4.

⁷⁷ L. N., Slikar Slovenskih okraskov, *Šaleški rudar*, 11. april 1969, leto V, št. 7, str. 4.

društva France Prešeren iz Celja je bila odprta razstava 17 celjskih likovnih ustvarjalcev. Predstavili so se s 40 slikami, 5 grafikami ter dvema kipoma. Med slikami so prevladovali krajine, tihožitja in portreti.⁷⁸

V jesenskih mesecih so v galeriji pripravili razstavo Goceta Kalajdžiskega⁷⁹ ter skupinsko razstavo članov likovne sekcije DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.⁸⁰ Obseg razstavljenih del likovne sekcije je bil velik, saj se je predstavilo kar 18 slikarjev. Ob tej priložnosti so razstavljalcem podelili monografije o Ivanu Napotniku, predstavnik velenjske občinske skupščine pa je Viktorju Kojcu izročil nagrado za uspešno in nesebično delo.

Februarja leta 1970 sta se s kiparskimi deli predstavila Janko Dolenc (1921–1999) iz Vuzenice in Alojz Jerčič (1948–2013) z Mute.⁸¹ V tem letu se je prvič s samostojno razstavo širši javnosti predstavil mladi slikar Jože Kramberger (1945) iz Dravograda. Na ogled je postavil preko 40 oljnih slik in pastelnih risb večjega formata.⁸²

Leta 1971 je v Napotnikovi galeriji razstavljal likovni ustvarjalec Anton Plemelj (1923–2007).⁸³

⁷⁸ Kojc, Celjski likovniki v Napotnikovi galeriji, *Delo*, 1. julij 1969, str. 5.

⁷⁹ Maja Krulc, Umetnostnozgodovinska bibliografija za leto 1969, v: *Zbornik za umetnostno zgodovino*, ur. Emilijan Cevc, Janez Höfler, Mirko Juteršek, Ivan Komelj, Luc Menaše, Nace Šumi, Sergej Vrišer, izdalo Umetnostno zgodovinsko društvo SR Slovenije (Ljubljana, 1973), str. 230.

⁸⁰ Napotnikova galerija za Dan republike, *Šaleški rudar*, 28. november 1969, leto V, št. 21, str. 4.; JK, Nova razstava v Šoštanju, *Večer*, 20. november 1969, leto XXIV, št. 271, str. 2.

⁸¹ Tavčar, Razstava v Napotnikov galeriji, *Novi tednik*, 11. februar 1970, leto XXIV, št. 6, str. 9.

⁸² Viktor Kojc, Zidar in slikar, *Šaleški rudar*, 19. junij 1970, leto VI, št. 13, str. 5.

⁸³ Maja Krulc, Umetnostnozgodovinska bibliografija za leta 1970–1971. V: *Zbornik za umetnostno zgodovino*, ur. Emilijan Cevc, Janez Höfler, Mirko Juteršek, Ivan Komelj, Luc Menaše, Nace Šumi, Sergej Vrišer, izdalo Umetnostno zgodovinsko društvo SR Slovenije (Ljubljana, 1976), str. 406.

Od ustanovitve galerije do leta 1972 so v galeriji samostojno razstavljali še Gabrijel Kolbič (1913–1996),⁸⁴ Ivan Kos (1895–1981),⁸⁵ Mira Pregelj⁸⁶ in Anton Repnik.⁸⁷

V začetku leta 1972 je Osnovna šola Bibe Röcka Šoštanj odprla nov prizidek k šoli s štirimi učilnicami, garderobnim in sanitarnim prostorom ter večnamenskim prostorom za prireditve in stalno likovno razstavo.⁸⁸ Odprtje so posvetili tudi deseti obletnici Napotnikove galerije, ki si je do takrat ustvarila bogato zbirko likovnih del.⁸⁹ Ob tem pa naj bi »pripravili razstavo del vseh tistih, ki so se v tem obdobju v njej preko nje predstavili Šoštanju in zaledju.«⁹⁰

Novembra so odprli razstavo likovnih ustvarjalcev iz Šaleške doline. Razstavljali so Anja Maček, Mišo Skornšek, Aristid Zornik, Marjan Vodišek, Ivan Pepelnik, Vlado Valenčak, Arpad Šalamon ter Miloško in Martin Kumer. Predstavili so se z izborom grafik, akvarelnimi deli, oljnimi slikami in s kipi v lesu.⁹¹

V začetku leta 1973 je v galeriji razstavljala akademska slikarka Molly Bonač (1919–1995), ki se je v mladosti učila tudi pri Rihardu Jakopiču in Hinku Smrekarju. Ob dnevu žena pa so pripravili razstavo slik Dore Plestenjak (1934).⁹² Tretjo razstavo v letu so pripravili likovni ustvarjalci iz tovarne poljedelskega orodja na Muti. S slikarskimi

⁸⁴ Kojc, Vrhunski športnik tudi priznan slikar, *Šaleški rudar*, str. 5.

⁸⁵ Kojc, prav tam.

⁸⁶ Kojc, Iz Napotnikove galerije. V: *Mesto Šoštanj, Osnovna šola Bibe Röck in Napotnikova galerija*, bsn.

⁸⁷ Kojc, prav tam.

⁸⁸ Ob tej priložnosti so izdali tudi knjižico *Mesto Šoštanj, osnovna šola Bibe Röck in Napotnikova galerija*.

⁸⁹ Razširjena šola, *Šaleški rudar*, 25. februar 1972, leto VIII, št. 3, str. 6.

⁹⁰ M. Božič, Viktor Kojc, *Novi tednik*, leto XXV, št. 4, str. 6.

⁹¹ I. N., Naši likovniki v Napotnikovi galeriji, *Šaleški rudar*, 5. december 1972, leto VIII, št. 19, str. 1.

⁹² Napotnikova galerija povezna s krajem, *Naš čas*, 16. marec 1973, leto IX, št. 4, str. 8.

deli so se predstavili Alojz Repnik, ki je tokrat razstavljal že drugič, Zmago Herman in Simon Rutnik.⁹³ Junija se je z grafičnimi deli predstavil akademski slikar Klavdij Palčič (1940) iz Trsta,⁹⁴ jeseni, ob 85. obletnici Napotnikovega rojstva, pa so v galeriji pripravili razstavo Napotnikovih večjih kipov, ki so bili do tistega časa širši javnosti manj znani.⁹⁵

Leta 1974, v okviru prireditev ob 30. obletnici smrti šoštanjskega rojaka, pesnika Karla Destovnika - Kajuha, je bila v Napotnikovi galeriji odprta razstava slikarskih del mariborskega akademskega slikarja Slavka Koresa (1924–1996).⁹⁶ Razstavljal je oljna dela, tempere in akvarele. Junija pa se je predstavil Jože Svetina (1934) s 40 oljnimi sikami in 15 akvareli.⁹⁷

Leta 1976 je že tretje leto potekala Mala Napotnikova kiparska kolonija v vasi Zavodnje nad Šoštanjem. Dela, ki jih je ustvarilo 32 otrok iz okoliških osnovnih šol, so razstavili v Napotnikovi galeriji.⁹⁸

Viri

- Arhiv Narodne galerije, Ljubljana.
- Arhiv Občine Šoštanj.
- Kipi Napotnikove galerije, ki jih TOZD Osnovna šola Biba Röck Šoštanj da v varstvo Kulturni skupnosti Velenje za Napotnikovo spominsko sobo v kulturnem

⁹³ Kojc, Napotnikova galerija v počastitev praznika, *Novi tednik*, str. 19.

⁹⁴ V. K., Prijateljske vezi, *Novi tednik*, 21. junij 1973, leto XXVII, št. 23, str. 6.

⁹⁵ V. Kojc, Napotnikova razstava v Šoštanju, *Novi tednik*, leto XXVII, št. 42, str. 7.

⁹⁶ Garbršek - Prosenc, Likovna dopolnitev, *Večer*, str. 6.

⁹⁷ Bogdan Novak, Osamljeni otroci. Izrez časopisnega prispevka hrani Vlado Kojc (opomba: na izrezu ni podatkov o časopisu).

⁹⁸ Drago Medved, Mlade kolonije, *Novi tednik*, 17. junij 1976, leto XXX, št. 24, str. 9.

domu Šoštanj. Za šolo (podpisan) Matjaž Natek, za kulturno skupnost (podpisan) akademski slikar Lojze Zavolšek. Iz arhiva Občine Šoštanj.

- Kojc, Viktor, Poročilo o delu Napotnikove galerije, 1968. Iz zasebne zbirke Vlada Kojca.
- Kojc, Viktor: Razvoj Napotnikove galerije. Poročilo iz zasebne zbirke Vlada Kojca.
- Korespondenca med dr. Karlom Dobido, ravnateljem Narodne galerije v Ljubljani, in Miroslavom Vrečkom, ravnateljem II. osnovne šole v Šoštanju, o ustanovitvi Napotnikove galerije, 23. in 26. oktober 1963. Iz arhiva Narodne galerije, Ljubljana.
- Korespondenca o Marijinem kipu med Napotnikovo galerijo Šoštanj, zanjo upravnik galerije Viktor Kojc, in Muzejsko zbirko Laško, zanjo Pavla Majcen, 19. in 22. 9. 1972. Iz zasebne zbirke vlada Kojca.
- Potrdilo o prejetju navedenih umetnin, ki jih je Narodna galerija v Ljubljani za nedoločen čas prepustila II. osnovni šoli v Šoštanju zaradi razstave v novoustanovljeni Napotnikovi galeriji, s pridržkom lastnine in s pravico do preklica tega posojila, Ljubljana, 15. november 1963. Iz arhiva Narodne galerije, Ljubljana.
- Prenos umetniških del iz OŠ Bibe Röcka na Občino Šoštanj, zapis, 1. marec 2016. Iz arhiva Občine Šoštanj.
- Primopredajni zapisnik o prenosu umetniških del iz zbirke Napotnikove galerije na Osnovno šolo Šoštanj, 2011. Iz arhiva Občine Šoštanj.
- Volk, Miloš: Zapisnik (o delu Ženski akt Tineta Kosa), 12. 8. 1976. Iz zasebne zbirke Vlada Kojca.
- Zasebna zbirka Vlada Kojca, Šoštanj.
- Zasebna zbirka Jožeta Krambergerja, Mozirje.
- Zasebna zbirka Rajka Zaleznika, Šoštanj.

Literatura

- Golija, Gaja: V zakladnici spominov in spoznanj Bojana Golije. V: *Bojan Golija*, ur. Breda Kolar Sluga, Gaja Golija, Jure Kirbiš, izdala Umetnostna galerija Maribor (Maribor, 2017), str. 16.
- Kojc, Viktor: Mesto Šoštanj. V: *Mesto Šoštanj, osnovna šola Biba Röck in Napotnikova galerija*, ur. Milka Jarnovič, Kojc Viktor, Medved Olga, Natek Matjaž, Vrečko Miroslav, Vrhovec Zofija, izdala Osnovna šola Biba Röck Šoštanj (Šoštanj, 1972), brez navedbe strani.
- Kojc, Viktor: Iz Napotnikove galerije. V: *Mesto Šoštanj, osnovna šola Biba Röck in Napotnikova galerija*, ur. Jarnovič Milka, Kojc Viktor, Medved Olga, Natek Matjaž, Vrečko Miroslav, Vrhovec Zofija, izdala Osnovna šola Biba Röck Šoštanj (Šoštanj, 1972), brez navedbe strani.
- Poles, Špela: *Stopetkrat o Šoštanju*, izdala Občina Šoštanj (Šoštanj, 2015), str. 18, 20, 72.
- Tavčar, Lidija: *Homo spectator*, izdal Pedagoški inštitut (Ljubljana, 2009), str. 47.
- Verbič, Alenka: Uvodnik. V: *Stalna zbirka Napotnikove galerije Šoštanj*, ur. Kajetan Čop, izdal Zavod za kulturo Šoštanj (Šoštanj, 2007), str. 4.
- Vrečko, Miroslav, Iz šolske kronike. V: *Mesto Šoštanj, osnovna šola Biba Röck in Napotnikova galerija*, ur. Milka Jarnovič, Viktor Kojc, Olga Medved, Matjaž Natek, Miroslav Vrečko, Zofija Vrhovec, izdala Osnovna šola Biba Röck Šoštanj (Šoštanj, 1972), brez navedbe strani.

Časopisni članki in zborniki

- A. S., V Šoštanju se dani, *Celjski tednik*, 18. 6. 1965, leto XV, št. 24, str. 5.
- Aladin Lanc v Šoštanju, *Celjski tednik*, 2. 4. 1965, leto XV, št. 13, str. 5.
- Božič, M., Viktor Kojc, *Novi tednik*, leto XXV, št. 4, str. 6.

- Ciglencečki, Marjeta, Japonska izkušnja v opusu Bojana Golije. V: *Časopis za humanistične in družboslovne študije, Studia Historia Slovenica*. Maribor, 2005, letnik 5, str. 679.
- Črno bela umetnost Ivana Čobala v Šoštanju, *Šaleški rudar*, 26. 1. 1967, leto III, št. 2, str. 7.
- Dolg kiparju Ivanu Napotniku, *Večer*, 19. 9. 1977, leto XXXIII, št. 217, str. 4.
- Garbršek - Prosenc, Meta, Likovna dopolnitev, *Večer*, 28. 2. 1974, leto XXX, št. 49, str. 6.
- Hotenje, ki je postalo stvarnost, *Šaleški rudar*, 1. 10. 1971, leto VII, št. 16, str. 4.
- I. N., Naši likovniki v Napotnikovi galeriji, *Šaleški rudar*, 5. 12. 1972, leto VIII, št. 19, str. 1.
- J. B., Kratke vesti, *Šaleški rudar*, 14. 2. 1969, leto V, št. 3, str. 8.
- J. M., Dvojno poslanstvo galerije in šole, Izrez časopisnega prispevka hrani Vlado Kojc.
- JK, Likovna razstava za dan žena, *Večer*, 7. 3. 1967, leto XXIII, št. 54, str. 4.
- JK, Nova razstava v Šoštanju, *Večer*, 20. 11. 1969, leto XXIV, št. 271, str. 2.
- JK, Otroške ilustracije Kajuhovih pesmi, *Večer*, 3. 6. 1967, leto XXIII, št. 128, str. 4.
- JK, Pevčinova razstava v Šoštanju, *Večer*, 12. 9. 1968, leto XXIV, št. 214, str. 4.
- Juteršek, Mirko, Umetnostnozgodovinska bibliografija za leto 1967. V: *Slovstvo in galerije: Zbornik za umetnostno zgodovino*, ur. dr. France Stele, dr. Emiljan Cevc, dr. Ivan Komelj, dr. Luc Menaše, dr. Nace Šumi, dr. Sergej Višer, izdalo Umetnostnozgodovinsko društvo SR Slovenije (Ljubljana, 1970), str. 309, 336.
- K, Spominska plošča Ivanu Napotniku, *Večer*, 7. 6. 1974, leto XXX, št. 131, str. 6

- Kojc, Vrhunski športnik tudi priznan slikar, *Šaleški rudar*, 1. 2. 1968, leto IV, št. 2, str. 5.
- Kojc, V., Dve leti za dovoljenje, *Večer*, 19. 6. 1973, leto XXIX, št. 140, str. 7.
- Kojc, V., Napotnikova razstava v Šoštanju, *Novi tednik*, leto XXVII, št. 42, str. 7.
- Kojc, Viktor, Celjski likovniki v Napotnikovi galeriji, *Delo*, 1. 7. 1969, str. 5.
- Kojc, Viktor, Črno bela umetnost Tince Stegovec, *Celjski tednik*, 25. 4. 1968, leto XXII, št. 16, str. 8.
- Kojc, Viktor, Janez Mežan – likovni poet, *Šaleški rudar*, 14. 3. 1968, leto IV, št. 4, str. 4.
- Kojc, Viktor, Lepa gesta, *Novi tednik*, 18. 10. 1973, leto 27, št. 40, str. 7.
- Kojc, Viktor, Napotnikova galerija v počastitev praznika, *Novi tednik*, 26. 4. 1973, leto XXVII, št. 16, str. 19.
- Kojc, Viktor, Plemenito dejanje kiparja Tineta Kosa, *Večer*, 18. 10. 1973, leto XXIX, št. 243, str. 5.
- Kojc, Viktor, Planinska svečanost v Šoštanju, *Večer*, 13. 4. 1968, leto XXIV, št. 88, str. 4.
- Kojc, Viktor, Razgibana likovna dejavnost v Šoštanju, *Šaleški rudar*, 1. 5. 1965, leto I, št. 1, str. 6–7.
- Kojc, Viktor, Razstava partizanske grafike, *Celjski tednik*, 27. 11. 1964, leto XIV, št. 47, str. 4.
- Kojc, Viktor, Spomenik Francu Hriberniku, *Šaleški rudar*, 2. 10. 1970, leto VI, št. 19, str. 4.
- Kojc, Viktor: Zidar in slikar, *Šaleški rudar*, 19. 6. 1970, leto VI, št. 13, str. 5.
- Krulc, Maja, *Umetnostnozgodovinska bibliografija za leto 1969*. V: *Zbornik za umetnostno zgodovino*, ur. Emilijan Cevc, Janez Höfler, Mirko Juteršek, Ivan Komelj, Luc Meniške, Nace Šumi, Sergej Vrišer, izdalo Umetnostno zgodovinsko društvo SR Slovenije (Ljubljana, 1973), str. 230.

- Krulc, Maja: *Umetnostnozgodovinska bibliografija za leta 1970–1971. Zbornik za umetnostno zgodovino*, ur. Emilijan Cevc, Janez Höfler, Mirko Juteršek, Ivan Komelj, Luc Meniške, Nace Šumi, Sergej Vrišer, izdalo Umetnostno zgodovinsko društvo SR Slovenije (Ljubljana, 1976), str. 406.
- L. N., Slikar slovenskih okraskov, *Šaleški rudar*, 11. 4. 1969, leto V, št. 7, str. 4.
- M. Š., Likovno življenje Šoštanja, *Večer*, 9. 12. 1967, str. 9–10.
- Medved, Drago, Mlade kolonije, *Novi tednik*, 17. 6. 1976, leto XXX, št. 24, str. 9.
- Mesesnel, J., Raznolik svet v grafiki, *Delo*, 20. 5. 1965, str. 5.
- Mesesnel, Vedra tradicionalnost krajinarstva, *Delo*, 6. 2. 1968, str. 5.
- Moškon, Milena, Rastoča galerija, *Celjski tednik*, 20. 12. 1963, leto XV, št. 51, str. 10.
- Moškon, Milena, Razstava slikarjevega znanja, *Celjski tednik*, 13. 6. 1968, leto XXII, št. 22, str. 8.
- N. M., Dušan Premrl razstavlja v Napotnikovi galeriji, *Večer*, 11. 5. 1968, leto XXIV, št. 110, str. 4.
- Napotnikova galerija povezna s krajem, *Naš čas*, 16. 3. 1973, leto IX št. 4, str. 8.
- Napotnikova galerija v Šoštanju, *Naš čas*, 14. 9. 1979, leto XV, št. 36, str. 7
- Napotnikova galerija za dan republike, *Šaleški rudar*, 28. 11. 1969, leto V, št. 21, str. 4.
- Novak, Bogdan, Osamljeni otroci, Izrez časopisnega prispevka hrani Vlado Kojc.
- Novi razstavni prostori v Šoštanju, *Naš čas*, 5. 10. 1979, leto XV, št. 39, str. 2
- Planinska razstava v Napotnikovi galeriji, *Šaleški rudar*, 11. 4. 1968, leto IV, št. 6. str. 5.

- Podlesnik, Maks, 60 let DPD Svoboda Šoštanj, *Naš čas*, 19. 10. 1979, leto XV, št. 41, str. 4.
- Razširjena šola, *Šaleški rudar*, 25. 2. 1972, leto VIII, št. 3, str. 6.
- Smašek, Lojze, Galerija v šoli, *Večer*, 8. 6. 1965, str. 8.
- Tavčar, Razstava v Napotnikov galeriji, *Novi tednik*, 11. 2. 1970, leto XXIV, št. 6, str. 9.
- Umetnost druží narode, *Šaleški rudar*, 24. 2. 1966, leto II, št. 4, str. 6.
- V. K., Dr. Srdan Sevník razstavlja v Šoštanju, *Šaleški rudar*, 18. 11. 1965, leto I, št. 15, str. 8.
- V. K., Hiroshige v Napotnikovi galeriji, *Šaleški rudar*, 4. 11. 1965, leto I, št. 14, str. 8.
- V. K., Ksenija Prunk – pesnica in slikarka, *Šaleški rudar*, 28. 3. 1969, leto V, št. 6, str. 4.
- V. K., Miličnik in slikar, *Šaleški rudar*, 27. 1. 1966, leto II, št. 2, str. 3.
- V. K., Napotnikova galerija za kulturni praznik, *Šaleški rudar*, 26. 1. 1967, leto III, št. 2, str. 1.
- V. K., Prijateljske vezi, *Novi tednik*, 21. 6. 1973, leto XXVII, št. 23, str. 6.
- Z. R., Mal položi dar galeriji na oltar, *Tedenska tribuna*, 13. 11. 68.

Elektronski viri

- <https://www.rtvsllo.si/lokalne-novice/gorjupova-galerija-v-kostanjeviski-soli-je-spet-prenovljena/357946>, (15. 3. 2018)
- <http://www.saleskibiografskileksikon.si/index.php?action=view&tag=306>, (20. 11. 2017)
- <http://www.sostanj.si/obcinskevsebine/3300>, (20. 11. 2017)